

*Спеціалізованій вченій раді Д 11.051.03
у Донецькому національному
університеті імені Василя Стуса*

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора

Резнікової Наталії Володимирівни

на дисертаційну роботу Миценка Валерія Івановича на тему

«Трансформація глобальних ланцюгів вартості в умовах викликів

економічного розвитку»,

поданої на здобуття

наукового ступеня доктора економічних наук

за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні

відносини

Актуальність теми дослідження

Актуальність дослідження трансформації глобальних ланцюгів вартості в умовах викликів економічного розвитку визначається якісною зміною середовища, у якому формуються і реалізуються стратегії економічного розвитку. Сучасна світова економіка функціонує в умовах поєднання високої взаємозалежності та зростаючої фрагментації, що руйнує уявлення про глобальні ланцюги вартості як нейтральний механізм ефективного розподілу ресурсів і перетворює їх на інструмент стратегічного позиціонування держав і корпорацій. У таких умовах розвиток перестає бути автоматичним результатом інтеграції у світове господарство і набуває характеру цілеспрямованого вибору траєкторії участі у системі створення доданої вартості.

Виклики економічного розвитку формують складне і суперечливе середовище, у якому трансформація глобальних ланцюгів вартості стає ключовим механізмом перерозподілу економічних можливостей і обмежень, що зумовлює необхідність їх комплексного аналізу як невід'ємного елемента

сучасних стратегій економічного розвитку, що визначають траєкторії структурних змін у глобальній економіці. Переосмислення змісту економічного розвитку як багатовимірного процесу, що включає структурну складність, інституційну спроможність і здатність до інновацій, підсилює значущість аналізу глобальних ланцюгів вартості, участь у яких оцінюється не за кількісними параметрами, а за здатністю економіки контролювати ключові етапи створення доданої вартості.

Сучасні виклики економічного розвитку проявляються передусім у зміні самої природи глобалізації, яка втрачає універсальний характер і трансформується у вибіркочну, асиметричну та політично зумовлену взаємодію. Фрагментація світової економіки, регіоналізація виробництва та переорієнтація інвестиційних потоків формують нову конфігурацію глобальних ланцюгів вартості, у межах якої доступ до ринків, технологій і капіталу дедалі більше залежить від стратегічних рішень і геоекономічних пріоритетів. Це означає, що участь у глобальних виробничих мережах більше не гарантує підвищення рівня розвитку, а навпаки може закріплювати залежні позиції та відтворювати структурні асиметрії.

Водночас глобальні макроекономічні дисбаланси і фінансова циклічність формують нестійке середовище для довгострокового розвитку, у якому доступ до ресурсів і можливості інтеграції у глобальні ланцюги вартості визначаються не лише економічною ефективністю, а й динамікою міжнародних фінансових потоків, валютних курсів і політики провідних економік. За таких умов глобальні ланцюги вартості стають каналом трансмісії зовнішніх шоків і водночас механізмом відтворення залежності, що посилює вразливість економік до глобальних криз. При цьому інституційне середовище визначає допустимі форми участі у глобальних ланцюгах вартості, обмежуючи можливості держав щодо зміни структури виробництва, підтримки національних галузей і просування у більш складні сегменти створення доданої вартості. У результаті трансформація ланцюгів вартості відбувається не лише як відповідь на ринкові сигнали, а як наслідок взаємодії між національними стратегіями і наднаціональними обмеженнями.

Додаткову складність формує циклічний характер економічного розвитку, коли кризи виступають не випадковими відхиленнями, а

системними чинниками, що змінюють структуру глобальних виробничих мереж. Порушення логістичних зв'язків, перегляд інвестиційних стратегій і пошук резильєнтних моделей організації виробництва стимулюють трансформацію глобальних ланцюгів вартості, посилюючи тенденції до їх диверсифікації, скорочення або локалізації.

Актуальність дослідження визначається також інтенсивними технологічними та екологічними зрушеннями, які радикально змінюють параметри міжнародної спеціалізації і саму логіку включення національних економік у світове господарство. Глобальні ланцюги вартості у цих умовах перестають бути відносно стабільними структурами організації виробництва і набувають рис динамічних систем, чутливих до технологічних інновацій, регуляторних змін і нових стандартів конкурентоспроможності. Паралельно із фрагментацією глобалізації та посиленням макроекономічних і інституційних обмежень відбувається якісна трансформація технологічної бази світової економіки, пов'язана з цифровізацією, автоматизацією та впровадженням штучного інтелекту. Саме ці процеси змінюють структуру попиту на фактори виробництва, підвищують роль нематеріальних активів, даних і обчислювальних потужностей, а також формують нові бар'єри входження у високотехнологічні сегменти глобальних ланцюгів вартості. У результаті конкурентоспроможність країн визначається не лише доступом до ресурсів чи ринків, а здатністю інтегруватися у складні технологічні екосистеми, контролювати критичні етапи обробки інформації та генерувати інновації.

Водночас нова хвиля зеленої трансформації формує додатковий вимір викликів економічного розвитку, пов'язаний із декарбонізацією, переходом до циркулярної економіки та запровадженням екологічних стандартів виробництва. Ці процеси змінюють критерії ефективності і конкурентоспроможності, переносячи акцент із вартості виробництва на його екологічну стійкість і відповідність регуляторним вимогам. По суті, у межах глобальних ланцюгів вартості це означає необхідність трансформації не лише окремих виробничих процесів, а й усієї логіки організації постачання, включно з вибором постачальників, технологій і логістичних рішень.

Поєднання технологічних і екологічних викликів із макроекономічними дисбалансами, інституційними обмеженнями та фрагментацією глобалізації формує складне багатовимірне середовище розвитку, у якому трансформація глобальних ланцюгів вартості стає ключовим механізмом перерозподілу можливостей економічного зростання і структурної модернізації. У таких умовах дослідження цих процесів набуває особливої актуальності, оскільки дозволяє виявити нові закономірності формування конкурентних переваг, оцінити ризики посилення асиметрій та обґрунтувати підходи до ефективної інтеграції національних економік у сучасну систему міжнародного виробництва.

Наукова новизна отриманих результатів

Дисертаційне дослідження охоплює теоретичні та науково-методичні положення, що вирізняються науковою новизною у вивченні трансформацій глобальних ланцюгів вартості в умовах сучасних економічних викликів, а також містить рекомендації щодо підвищення ефективності інтеграції України до глобальних ланцюгів вартості. Ключові наукові результати роботи, які відображають її новизну та особистий внесок автора, полягають у тому, що в дослідженні:

– уперше обґрунтовано методологічні засади дослідження трансформації глобальних ланцюгів вартості в умовах сучасних економічних викликів, які передбачають такі етапи: ідентифікацію напрямів впливу глобальних ланцюгів створення вартості на архітектуру світової економіки; добір методів аналізу структури та динаміки їх функціонування; узагальнення ключових викликів розвитку глобальних ланцюгів вартості; оцінювання їх вразливості до глобальних потрясінь і дослідження впливу цих викликів на архітектуру та стратегії функціонування; систематизацію основних напрямів трансформації глобальних ланцюгів вартості;

– уперше розроблено структурну модель впливу трансформацій у моделях організації виробництва та сервісного забезпечення глобальних ланцюгів вартості на архітектуру світової економіки. Запропонована модель враховує подвійний характер впливу на багатонаціональні компанії та країни їх базування; малі й середні підприємства як у країнах походження, так і в

країнах офшорингу; держави-реципієнти прямих іноземних інвестицій; а також відображає зростання продуктивності, гнучкості та потенціалу сталого економічного розвитку глобальних ланцюгів вартості завдяки синергії конкурентних переваг їхніх окремих ланок, поглибленню внутрішньої спеціалізації, модернізації ланцюгів і реалізації стратегій аутсорсингу та офшорингу;

– удосконалено підходи до узагальнення системи драйверів сталих трансформацій у стратегіях розвитку глобальних ланцюгів вартості, що передбачає виокремлення ключових викликів зеленого та цифрового переходу в їх управлінні, визначення пріоритетів стратегій зеленої й цифрової трансформації, а також розроблення алгоритму впровадження відповідних трансформаційних змін;

– удосконалено концепцію зеленого переходу глобальних ланцюгів вартості шляхом виокремлення ключових драйверів, зокрема: інституційних (запровадження національних стандартів сталості бізнесу, вуглецевого оподаткування, удосконалення екологічного законодавства, інтеграції екологічних положень у торговельні угоди, а також участі в міжнародних екологічних ініціативах); ринкових (трансформація екологічних уподобань споживачів і професійних користувачів, переорієнтація попиту на «зелені» ринки); технологічних (впровадження інноваційних екологічно орієнтованих виробничих рішень і цифрових технологій для скорочення відходів, енергоспоживання та моніторингу викидів);

– набув подальшого розвитку механізм інтеграції української промисловості до глобальних ланцюгів вартості, що передбачає уточнення підходів до його формування, визначення ключових детермінант ефективності участі країни в глобальних ланцюгах вартості, а також обґрунтування інструментів стимулювання результативної інтеграції національного бізнесу до цих ланцюгів;

– набуло подальшого розвитку визначення формату залучення України до глобальних ланцюгів вартості, зокрема обґрунтовано висновок, отриманий за результатами компаративного аналізу інтеграції України та країн ЄС, щодо зниження рівня зворотної участі вітчизняних підприємств і водночас

зростання рівня прямої участі, що свідчить про концентрацію країни на початкових етапах глобальних ланцюгів вартості;

– вдосконалено методологічний інструментарій дослідження резильєнтності глобальних ланцюгів вартості та алгоритм її оцінювання. Апробація методики на вибірці з 63 країн вказала на зв'язок між ефективним управлінням резильєнтністю та інтеграцією стратегій превенції, адаптації, відновлення й довгострокової трансформації, що має здійснюватися як на рівні бізнесу, так і через державну економічну політику, а також підтвердила потенціал глобальних ланцюгів вартості у формуванні комплексної стійкості перед загрозами зовнішнього середовища.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації, рефераті й наукових працях дисертанта, є обґрунтованими й достовірними. Це підтверджується системним застосуванням адекватного методологічного інструментарію, який охоплює як загальнонаукові, так і спеціальні методи. Для розв'язання поставлених завдань використано діалектичний метод наукового пізнання, методи абстрагування, аналізу й синтезу; системне узагальнення; порівняльний і статистичний аналіз; експертні опитування; економіко-математичні методи аналізу та моделювання. Комплексне використання зазначених методів дало змогу забезпечити глибину аналізу, логічну завершеність, доказовість і прикладну значущість отриманих результатів

Для одержання наукових результатів дисертантом проведено критичний аналіз більше чотирьохсот п'ятдесяти праць вітчизняних і зарубіжних дослідників з питань формування, розвитку та функціонування глобальних ланцюгів вартості, інтеграції України в глобальні ланцюги вартості, а також впливу глобальних викликів на трансформаційні процеси в них; значну частку становлять публікації закордонних авторів. Дисертант коректно процитував використані джерела, що дозволило виокремити власні наукові здобутки.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти та офіційні джерела: закони України, укази Президента, постанови Кабінету Міністрів, а також дані Державної служби статистики України. До числа використаних матеріалів увійшли аналітичні звіти, статистичні довідки, методичні документи й рекомендації профільних відомств та галузевих установ. Крім того, дослідження спиралося на міжнародні джерела — аналітику та нормативні документи ООН (зокрема ЮНКТАД), Світового банку, Світової організації торгівлі, ОЕСР, Європейського Союзу та інших міжнародних організацій, що забезпечило порівняльний і комплексний підхід до оцінки трансформацій глобальних ланцюгів вартості.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано в рамках науково-дослідної теми кафедри міжнародних економічних відносин Центральноукраїнського національного технічного університету за держбюджетним замовленням: «Глобальні ланцюги вартості у системі викликів сталого розвитку» (реєстраційний номер 0124U000028).

У ході дослідження автором запропоновано методологічні засади вивчення трансформації глобальних ланцюгів вартості в умовах викликів економічного розвитку.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів

Основні наукові положення дисертаційної роботи доведені до рівня науково-методичних розробок та практичних рекомендацій, які сприяють розробці загальнодержавної стратегії ефективною інтеграції вітчизняних суб'єктів господарювання до глобальних ланцюгів вартості.

Ключові наукові положення дослідження втілено у вигляді наукових та методичних розробок, практичних рекомендацій, що сприяють формуванню загальнодержавної стратегії ефективною інтеграції вітчизняних суб'єктів господарювання у глобальні ланцюги вартості. Зокрема:

1. Інститут економіки промисловості впровадив пропозиції щодо пріоритетних напрямів створення мережі наукових, технологічних та індустріальних парків в Україні як інструменту розвитку високотехнологічних секторів національної промисловості та інтеграції

вітчизняних виробників у глобальні ланцюги вартості (довідка №127/95 від 15.04.2024 р.).

2. Спільною підприємців малих, середніх та приватизованих підприємств України впроваджено структурну модель впливу трансформацій у організації виробництва та сервісу глобальних ланцюгів вартості на архітектуру світової економіки (довідка №158/1 від 01.09.2025 р.).

3. На регіональному рівні визначено ключові принципи стратегічних змін з урахуванням необхідності європейської інтеграції, які впроваджено Кіровоградською обласною військовою адміністрацією при розробці заходів реалізації Стратегії розвитку області на 2021–2027 роки (довідка №01-25/50/0.2 від 04.12.2025 р.).

4. Висновки автора щодо визначення основних детермінантів частки іноземної доданої вартості в експорті України, частки національної доданої вартості в експорті, а також інструментів стимулювання інтеграції вітчизняних підприємств у глобальні ланцюги вартості впроваджено в роботу Кіровоградської регіональної торговельно-промислової палати (довідка №1101-3/25/319.1 від 15.10.2025 р.).

5. Автором визначено умови залучення України до глобальних ланцюгів вартості — через нарощування частки іноземної доданої вартості в експорті, зростання обсягу національної доданої вартості в експорті за допомогою прямих іноземних інвестицій у переробну промисловість та зростання абсолютних витрат на наукові дослідження й розробки — впроваджено в діяльність Київської обласної торгово-промислової палати (акт впровадження від 04.09.2025 р.).

6. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення адміністративних рішень для забезпечення сталого розвитку й стійкості глобальних ланцюгів у мінливому світовому економічному середовищі, впроваджено у діяльність Львівської обласної державної адміністрації (довідка №1-51/343 від 21.08.2025 р.).

7. Підходи до формування стратегії енергетичного переходу в глобальних ланцюгах вартості впроваджено в практичну діяльність ПАТ «НВП «Радій» (м. Кропивницький) (довідка № 152/02 від 28.11.2025 р.).

8. Головні переваги зеленої та цифрової трансформації глобальних ланцюгів вартості – у виробничій діяльності ТОВ «Ресілюкс Україна» (довідка № 184 від 12.11.2025 р.).

9. Рекомендації щодо визначення ключових напрямків трансформації глобальних ланцюгів вартості – у діяльності ПрАТ «Фірма «Нафтогазбуд» (довідка № 141/01 від 04.08.2025 р.).

10. Основні умови до розробки стратегії енергетичного переходу в межах глобальних ланцюгів вартості впроваджено в практичну діяльність ПрАТ «Азот» (акт № 803-1-01/8 від 08.12.2025 р.).

11. Результати дослідження, викладені в дисертації, також використано в навчальному процесі Центральноукраїнського національного технічного університету (акт №21-15/20-186 від 30.12.2025 р.) при формуванні та оновленні освітньо-професійних програм «Міжнародні економічні відносини» підготовки бакалаврів та магістрів; при формуванні навчально-методичного комплексу з таких дисциплін, як «Міжнародна економіка», «Світовий ринок ресурсів, товарів та послуг», «Глобальна економіка, інновації та цілі сталого розвитку», «Глобалізація і глобальне управління», «Логістичні стратегії в торгівлі та дистрибуції»; під час формування каталогу вибіркового дисциплін; при підготовці навчально-методичного забезпечення для виконання кваліфікаційних бакалаврських та магістерських робіт на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» та «Магістр» за ОПП «Міжнародні економічні відносини».

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях

Наукові результати дисертації опубліковано у 38 працях загальним обсягом 44,02 д.а., з яких автору належить 24,22 д.а.: зокрема 2 монографії у співавторстві (особистий внесок — 6,5 д.а.), 3 статті у виданнях, що індексуються міжнародними наукометричними базами, 20 статей у наукових фахових виданнях, 1 стаття у закордонному науковому періодичному виданні за напрямом та 12 апробаційних публікацій.

Основні положення дисертаційної роботи та наукові результати, задекларовані автором як такі, що містять елементи наукової новизни, в

опублікованих наукових працях висвітлено в повному обсязі й обґрунтовано. У дисертації Миценка В.І. використані лише ті результати досліджень, які були отримані ним особисто. У публікаціях, підготовлених у співавторстві, особистий внесок дисертанта відображено в повній мірі.

Характер і рівень видань у повній мірі відповідають вимогам щодо повноти висвітлення результатів дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук зі спеціальності 08.00.02 (світове господарство і міжнародні економічні відносини) як за кількістю, так і за науковим рівнем журналів.

Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації

Зміст докторського дисертаційного дослідження Миценка В.І. відповідає принципам академічної доброчесності. У дисертації не виявлено академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації, посилання на джерела наукової літератури та статистичної інформації зроблено з дотриманням встановлених норм законодавства про авторське право.

Оцінка змісту дисертаційної роботи, її завершеності, оформлення, відповідності встановленим вимогам

Мета дослідження чітко визначена, а викладені в роботі висновки, що відповідають поставленим завданням, свідчать про цілісність дисертації. Ознайомлення з основним змістом роботи Миценка В.І. дає підстави констатувати, що автор досягнув поставленої мети та вирішив ключові завдання дослідження. Обґрунтовані висновки логічні й спираються на всебічний та об'єктивний аналіз досліджуваних явищ, виконаний із застосуванням адекватного методологічного інструментарію та раціональних методичних прийомів; використано аналіз статистичних даних і наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів, що забезпечило високий рівень обґрунтованості наукових положень дисертації.

Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Обсяг основного тексту – 371 сторінка комп'ютерного тексту, а загальний обсяг дисертації становить 498 сторінок.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, чітко сформульовано мету й завдання дослідження, визначено об'єкт і предмет, перелічено використані методи, відзначено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, а також наведено відомості про апробацію й публікацію матеріалів. Результати дослідження викладено у висновках до кожного розділу та узагальнено в загальних висновках дисертації відповідно до поставлених завдань.

Дисертаційна робота підготовлена українською мовою та оформлена відповідно до чинних вимог Міністерства освіти і науки України; вона є завершеною науковою роботою.

Рівень проведених досліджень відповідає сучасним вимогам до науково-дослідних робіт, що виконуються у закладах вищої освіти. Основні положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації Миценка В.І., належним чином відображені в опублікованих автором працях.

Реферат дисертації повною мірою відображає її зміст і структуру, у ньому представлені основні положення, висновки і рекомендації, що виносяться на захист, і є ідентичними змісту дисертації.

Зауваження та дискусійні положення до дисертації

Позитивно оцінюючи виконану дисертаційну роботу, її наукову новизну та практичне значення, необхідно зазначити, що дисертація містить деякі дискусійні положення, а також оцінки, висновки, що потребують уточнення чи деталізації, саме:

1. У першому розділі дисертації, зокрема у підпунктах 1.1 «*Природа генезису концепції глобальних ланцюгів вартості*» та 1.2, продемонстровано системне опрацювання підходів до аналізу глобальних ланцюгів вартості, включаючи концепцію «*filière*», теорії прямих іноземних інвестицій і мережеві підходи. Водночас інтерпретація цих підходів здійснена переважно в межах сучасних прикладних концепцій транснаціоналізації виробництва. Разом із тим, у роботі відсутня цілісна інтеграція зазначених підходів із класичними та сучасними теоріями міжнародного поділу праці, що обмежує глибину теоретичного узагальнення. У сучасних умовах глобальні ланцюги вартості доцільно розглядати як нову форму організації міжнародного поділу

праці, що відображає перехід до функціональної спеціалізації. По суті, це формує запит на перегляд класичних уявлень про абсолютні та порівняльні переваги, які ґрунтувалися на припущенні цілісності національного виробництва. У межах глобальних ланцюгів вартості такі припущення втрачають пояснювальну силу, оскільки переваги формуються на рівні окремих виробничих етапів. Формування узагальнюючої теоретичної рамки у цьому напрямі додало б переконливості висновкам автора та посилює теоретичну складову дослідження.

2. У третьому розділі дисертації, зокрема у підпункті 3.1 *«Систематизація сучасних геополітичних та економічних викликів розвитку глобальних ланцюгів вартості»*, автором ідентифіковано широкий спектр викликів, серед яких геополітичні конфлікти, торговельні обмеження, макроекономічні кризи та технологічні трансформації. Водночас ці виклики інтерпретуються переважно як зовнішні фактори ризику, що формують середовище функціонування глобальних ланцюгів вартості. Такий підхід не повною мірою відображає їх ендогенну природу, оскільки сучасні виклики формуються як результат трансформації стратегій економічного розвитку, конкуренції моделей економічної політики та зміни ролі держави у глобальній економіці. Залишається недостатньо розкритим той факт, що виклики є похідними від взаємодії стратегічних рішень держав, інституційних обмежень і геоекономічних інтересів. Крім того, представлений перелік викликів не повною мірою відображає їх взаємозалежність, тоді як у реальності технологічні зміни, макроекономічні дисбаланси та політичні рішення формують єдину конфігурацію, що взаємно підсилює трансформаційні процеси. Така недооцінка системності викликів обмежує можливості пояснення примусової реконфігурації глобальних ланцюгів вартості.

3. У четвертому розділі дисертації, зокрема у підпункті 4.1 *«Перспективи реконфігурації глобальних ланцюгів вартості»*, трансформація глобальних ланцюгів вартості розглядається переважно як адаптаційна реакція на зростання ризиків і вразливостей, що проявляється у процесах диверсифікації та регіоналізації. Водночас у роботі недостатньо розкрито примусовий характер сучасної реконфігурації, який зумовлюється

цілеспрямованими політиками держав, спрямованими на зміну географії виробництва, контроль над технологіями та формування нових бар'єрів доступу до ринків і ресурсів. Конкретизація цього аспекту передбачає аналіз механізмів такої реконфігурації, зокрема через політики локалізації виробництва, селективного доступу до технологій, перерозподілу інвестиційних потоків та формування альтернативних інституційних форматів співпраці. Додатково доцільним є акцент на зміні критеріїв участі у глобальних ланцюгах вартості, де поряд із економічною ефективністю зростає значення інституційної сумісності та стратегічної відповідності. Це дозволило б показати, що трансформація глобальних ланцюгів вартості виступає не лише реакцією на виклики, а інструментом реалізації стратегій розвитку і перерозподілу економічної влади.

4. У дисертації розглядається роль держави у трансформації глобальних ланцюгів вартості, однак не отримує належної концептуалізації як ключового чинника структурних змін. Водночас сучасні процеси свідчать про зростаючу значущість макроекономічної політики як інструменту впливу на конфігурацію глобальних виробничих мереж. Макроекономічні режими, включно з монетарною, фіскальною та фінансовою політикою, формують умови доступу до капіталу, визначають вартість ресурсів, впливають на інвестиційні рішення та, відповідно, на розміщення виробництва у глобальному масштабі. Через механізми трансмісії політичних рішень, зокрема валютні курси, процентні ставки та регуляторні вимоги, держави опосередковано впливають на позицію економік у глобальних ланцюгах вартості. Недостатня увага до цього аспекту обмежує можливості пояснення того, як саме макроекономічна політика трансформується з інструменту внутрішньої стабілізації у механізм зовнішнього впливу, що змінює структуру міжнародної кооперації. У сучасних умовах вона виконує функції не лише регулювання, а й стратегічного позиціонування, впливаючи на розподіл доданої вартості між країнами. Поглиблення аналізу у цьому напрямі дозволило б показати, що трансформація глобальних ланцюгів вартості є тісно пов'язаною з конкуренцією макроекономічних режимів, асиметрією їхніх ефектів та здатністю держав координувати політики у

глобальному масштабі. Це надало б дослідженню більшої глибини у розкритті політичної економії сучасних процесів розвитку.

5. У підпункті 5.2 «Компаративний аналіз інтеграції України та країн Європейського Союзу в глобальні ланцюги вартості» автором обґрунтовано використано підхід до поділу країн на групи нових держав-членів та країн ЄС-15, що дозволяє відобразити відмінності у часових траєкторіях інтеграції та інституційній глибині взаємодії. Водночас така логіка порівняння залишається переважно дескриптивною та не повною мірою орієнтованою на виявлення структурних передумов і обмежень зростання участі України у глобальних ланцюгах вартості, оскільки не враховує відмінності у моделях включення країн у міжнародний поділ праці та їх функціональній ролі у процесі створення доданої вартості. Крім того, у межах п'ятого розділу здійснено кількісну оцінку участі України у глобальних ланцюгах вартості, зокрема через показники внутрішньої та іноземної доданої вартості та їх зв'язок із параметрами економічного розвитку. Отримані результати мають аналітичну цінність, однак можуть викликати наукову дискусію щодо повноти їх інтерпретації, оскільки використані індикатори відображають переважно кількісні параметри інтеграції і не враховують якісні характеристики участі, зокрема рівень контролю над ключовими сегментами створення доданої вартості, ступінь технологічної автономії та інституційну спроможність економіки. З огляду на це, доцільним є розширення методологічної бази компаративного аналізу шляхом доповнення групування країн класифікацією за моделями інтеграції та спеціалізацією у сферах формування доданої вартості. Такий підхід дозволив би перейти від формального зіставлення рівнів інтеграції до аналізу її якості та ідентифікації структурних ніш, релевантних для України, що, своєю чергою, дало б змогу суттєво посилити прикладний характер дослідження та обґрунтованість рекомендацій щодо стратегічних напрямів інтеграції у глобальні ланцюги вартості.

Висловлені зауваження не заперечують загального висновку щодо високої оцінки дисертації Миценка В.І., наукової новизни і практичної значущості її теоретичних і науково-методичних положень, у своїй більшості

стосуються дискусійних питань, напрямів подальших наукових розробок здобувача.

Загальний висновок

Дисертаційне дослідження Валерія Миценка на тему «Трансформація глобальних ланцюгів вартості в умовах викликів економічного розвитку» становить завершену роботу з актуальної проблеми розроблення нових теоретико-методологічних, науково-методичних та прикладних підходів до вивчення трансформацій глобальних ланцюгів вартості в умовах економічних викликів.

За актуальністю, змістом, повнотою розв'язання поставлених завдань, науковою новизною та фаховою спрямованістю дисертаційна робота на тему «Трансформація глобальних ланцюгів вартості в умовах викликів економічного розвитку» відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук згідно з п.п. 7, 8, 9 "Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021р. № 1197 (із внесеними змінами згідно з Постановами КМУ № 502 від 19.05.2023 р. та № 507 від 03.05.2024 р.) та вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Миценко Валерій Іванович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент:

Професор кафедри світового господарства

і міжнародних економічних відносин

Навчально-наукового інституту міжнародних

Відносин Київського національного університету

імені Тараса Шевченка,

доктор економічних наук, професор

Наталія РЕЗНІКОВА

Підпис
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
КАРАУЛЬНА

